

**การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
ของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา***
**The development of Operational Cooperation of Bureau of Cooperation,
Office of the Vocational Education Commission**

พิมพ์พรรณ ปัญญามัง**

Pimpan Panyamang

6414832069@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้วิธีวิจัยเอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีกระบวนการความร่วมมือ สอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Agranoff และ Michael McGuire ดังนี้ 1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ 2) การวางกรอบความร่วมมือ 3) การระดมความร่วมมือ และ 4) การสนธิความร่วมมือ โดยปัญหาและอุปสรรค มีดังนี้ 1) การทำงานของหน่วยงานราชการมีความล่าช้า 2) การประสานงานขาดการสื่อสารที่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง 3) ระบบฐานข้อมูลความร่วมมือยังไม่สมบูรณ์ 4) นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง 5) ผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมของภาคีเครือข่ายได้ 6) จำนวนนักเรียน นักศึกษาลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ 7) สถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ 1) ปรับลดกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่เกินความจำเป็น 2) การกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม 3) พัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ 4) นโยบายต้องมีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงจนทำให้ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงาน 5) หากผู้บริหารติดภารกิจ ควรพิจารณาให้ผู้บริหารท่านอื่นเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวแทน 6) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ความก้าวหน้าในการเรียนอาชีวศึกษา 7) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้ประสานงานควรให้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ

คำสำคัญ : การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงาน, สำนักความร่วมมือ

Keyword : development of operational cooperation, Bureau of Cooperation

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

จากสภาวการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งปรับตัว เตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะเท่าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐโดยเฉพาะภาคการศึกษาที่จะต้องเร่งพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการสามารถพัฒนาต่อ ยอดต่อองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ในเป้าหมายหลักที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขั้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต และจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ และหลักการมีส่วนร่วมของสังคม อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อสร้างความสามารถด้านการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน โดยใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของการพัฒนาประเทศ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นความคาดหวังตามเจตนารมณ์ของการจัดการอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ "ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณธรรม คุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ" และมีคำนิยามที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม คุณภาพ ความร่วมมือ และความเป็นมืออาชีพ

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ในการมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ และมีนโยบายหลักคือ ยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา ยกระดับความร่วมมือ ขยายโอกาสการอาชีวศึกษา เสริมสร้างอาชีวศึกษาปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกำลังคนในตลาดแรงงานของประเทศให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพด้วยกลไกความร่วมมือให้มีคุณภาพระดับสากล และกำหนดพันธกิจเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) เพิ่มความร่วมมือที่นำไปสู่ความแข่งขันระดับประเทศ ตามนโยบายภาครัฐ 2) เพิ่มสถานประกอบการเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา และ 3) สร้างความเข้มแข็งในภาคีความร่วมมือ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลิตและกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะและสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การสร้างความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือ
2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 6 คน

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกลุ่ม ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือ ของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาครัฐ ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบความร่วมมือ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการวิจัยเอกสาร

การพัฒนาความร่วมมือของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ในเป้าหมายหลักที่ 2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 ในนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่มีสมรรถนะสูง มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ความสามารถ และด้านทักษะในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้กับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นการเตรียมกำลังคนเพื่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในอนาคต เปลี่ยนผ่านสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรม

จากยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ในการมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการเรียนรู้วิชาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของคนทุกช่วงวัย ตลอดจนการเสริมสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการระดมทรัพยากร ยกย่องคุณภาพการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ยกย่องคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์การศึกษาแห่งอนาคต และเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งในระดับชาติและระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการด้วยดิจิทัลเทคโนโลยี สามารถปรับตัวเท่าทันเทคโนโลยีปัจจุบันและเชื่อมโยงองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับ

การเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต รองรับการต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับความร่วมมือกับเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งติดตามและประเมินผล ส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนและสถานประกอบการให้จัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการอาชีวศึกษา รวมทั้งการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริมและพัฒนาระบบการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดให้มีกองทุนอาชีวศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาองค์กรวิชาชีพ กลุ่มอาชีพ และสมาคมอาชีพ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นการพัฒนาความร่วมมือของสำนักความร่วมมือ จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ โดยจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคการศึกษา ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการเข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษา การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ การพัฒนาครู up-skill Re-skill และ New-skill และเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนโดยการฝึกอบรม การฝึกงาน การฝึกอาชีพ เพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานจริง เกิดการพัฒนาทักษะที่ได้จากการลงมือปฏิบัติและประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานจริง

จากแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงใน มนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีกระบวนการดังนี้

- 1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) ความร่วมมือจะเกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการสรรหาหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีบุคคลที่เหมาะสมและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน บุคคลที่เหมาะสมในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ครอบครองทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดทำนโยบาย เช่น งบประมาณ ความรู้ ข้อมูล ความชำนาญ เป็นต้น
- 2) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) เป็นการสร้างให้เกิดกรอบความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน จุดมุ่งหมายในภาพรวมของการสร้างความร่วมมือ คือ การวางแผนยุทธศาสตร์จากผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายความร่วมมือนี้
- 3) การระดมความร่วมมือ (Mobilization) เป็นการดำเนินงานให้บรรลุถึงข้อตกลงและเกิดการปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนทั้งจากคนภายนอกและภายในเครือข่ายความร่วมมือด้วย
- 4) การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเอื้ออำนวยเพื่อให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพที่สร้างความไว้วางใจและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีกระบวนการความร่วมมือ ดังนี้

1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation)

การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา โดยการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน หรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ต้องมีความชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานต้องมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน และมีความรวดเร็วในการขับเคลื่อน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ

โดยการสร้างแรงจูงใจและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังการลงนามความร่วมมือ เช่น การได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานตรงตามที่ต้องการ สามารถวางแผนการรับคนเข้าทำงานในสาขางานที่ขาดแคลนได้ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการฝึกอบรมพนักงานใหม่ สามารถนำค่าใช้จ่ายจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับสถานศึกษาไปหักลดภาษีได้ 200% และได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมพัฒนากำลังคนมากขึ้น อีกทั้งการจัดประชุมโดยเชิญหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ เน้นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด ทิศทางความต้องการในการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนมีตัวอย่างความสำเร็จเชิงประจักษ์ในการทำความร่วมมือ และการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับผู้ที่ทำคุณประโยชน์ที่มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา

2) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing)

แนวทางการวางกรอบความร่วมมือ ดังนี้ 1) การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษา โดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน การดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น โครงการอบรมการขับเคลื่อนสู่พลอดภัย การแข่งขันทักษะต่างๆ เป็นต้น 2) การพัฒนาหลักสูตร ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ 3) การพัฒนาครู Up-skill Re-skill และ New-skill และเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 4) การพัฒนาผู้เรียน โดยการฝึกอบรมการฝึกงาน และการฝึกอาชีพ เพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานจริง เกิดการพัฒนาทักษะที่ได้จากการลงมือปฏิบัติและประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานจริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะจบออกไปทำงาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาในการทำงานได้ และ 5) การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการอาชีวศึกษา หน่วยงานภาคีเครือข่ายความร่วมมือสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ มอบให้กับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้มีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง

3) การระดมความร่วมมือ (Mobilization)

การระดมความร่วมมือ เพื่อที่จะนำมาซึ่งการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ในเรื่องต่อไปนี้ 1) การจัดประชุม เพื่อวางแผนการกำหนดกรอบนโยบายร่วมกัน และการระดมทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน เงินทุน ตลอดจนบุคลากรในการทำงานร่วมกัน 2) ระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การลงนามความร่วมมือด้านยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น 3) การจัดงานมหกรรมด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา เช่น งานมหกรรมแข่งขันหุ่นยนต์ งานมหกรรมสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสถานที่นัดพบด้านการศึกษาที่จะก่อให้เกิดการร่วมกันพัฒนาการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาให้กับสถานประกอบการและหน่วยงานอื่นๆ 4) การกำหนดโครงการหรือนโยบายการทำงานร่วมกันแบบเป็นหุ้นส่วนที่ทั้งสองฝ่ายต้องร่วมกันคิด เพื่อสร้างกลไกการทำงานที่ทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกันและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing)

ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะใช้บันทึกความเข้าใจ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในการลงนามความร่วมมือ ซึ่งแนวทางการพัฒนาได้แก่ ควรเลือกรูปแบบและแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ข้อตกลงความร่วมมือควรทำให้ครอบคลุมทุกภารกิจของทั้งสองหน่วยงานหรือทุกหน่วยงานที่ทำความร่วมมือกัน โดยคำนึงถึงความร่วมมือที่เกิดประโยชน์สูงสุดของทุกฝ่าย ทำความร่วมมือแบบเครือข่ายภายใต้โครงสร้างคณะทำงานร่วมกันไม่มีการแบ่งแยกภาคส่วน พี่พาท้ายและเชื่อมโยงการทำงานซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งกำหนดตัวผู้ประสานงานแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน อีกทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ ให้เป็นข้อมูลความร่วมมือที่พร้อมใช้งานได้ทันที มีการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมืออย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการวิจัยพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความร่วมมือ มีดังนี้

1. กระบวนการทำงานของหน่วยงานราชการที่มีความซับซ้อน ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานนาน ทำให้การทำงานร่วมกับหน่วยภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ เกิดความล่าช้า ตลอดจนขาดการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

2. การประสานงาน ภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน มีความล่าช้า ขาดการสื่อสารที่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้ประสานงาน ส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานทำให้ขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน

3. ระบบฐานข้อมูลความร่วมมือยังไม่สมบูรณ์ และมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

4. นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรขององค์กรได้ เช่น งบประมาณ เวลา กำลังคน และทรัพยากรอื่น ๆ

5. ผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของภาคีเครือข่ายได้

6. จำนวนนักเรียน นักศึกษาลดลง ไม่สามารถผลิตผู้เรียนได้เพียงพอต่อความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ

7. สถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เช่น การจัดทำแผนการฝึกอาชีพ การวัดและประเมินผล เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการวิจัยพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

1. ปรับลดกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนเกินความจำเป็น ให้การทำงานมีความยืดหยุ่นสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และจัดทำคู่มือแนวทางความร่วมมือ เพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน และมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมสรุปรายงานผล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่มีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานแทนกันได้ เพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร ตลอดจนส่งเสริมทีมผู้ปฏิบัติงานให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน

3. พัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ ให้ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกัน สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน มีฐานข้อมูลความร่วมมือกับสถานประกอบการในทุกระดับ เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. นโยบายต้องมีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงจนส่งผลกระทบต่อการทำงาน เพื่อการสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจและมีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน นำมาซึ่งการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง

5. การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ความร่วมมือ หากผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของภาคีเครือข่ายได้ ควรพิจารณาให้ผู้บริหารท่านอื่นเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวแทน โดยประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้ทราบถึงสาเหตุความจำเป็นดังกล่าว

6. เพิ่มจำนวนผู้เรียนโดยการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ความก้าวหน้าในการเรียนอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนพ่อแม่และผู้ปกครอง เห็นว่าการจบทางด้านอาชีวศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน จบแล้วมีงานทำ ซึ่งให้เห็นโอกาสในการสร้างรายได้ของผู้ที่เรียนจบอาชีวศึกษา และความก้าวหน้าในอาชีพ

7. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรผู้ประสานงานควรให้ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการได้รับทราบ ถึงกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้ชัดเจน ตลอดจนตอบข้อซักถามของสถานประกอบการได้

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ตามกรอบประเด็นปัญหาในการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงในมนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) มีกระบวนการดังนี้

1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation)

การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา โดยการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน หรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ต้องมีความชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานต้องมีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน และมีความรวดเร็วในการขับเคลื่อน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ โดยการสร้างแรงจูงใจและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังการลงนามความร่วมมือ เช่น การได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานตรงตามที่ต้องการ สามารถวางแผนการรับคนเข้าทำงานในสาขางานที่ขาดแคลนได้ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการฝึกอบรมพนักงานใหม่ สามารถนำค่าใช้จ่ายจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับสถานศึกษาไปหักลดภาษีได้ 200% และได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นหรือลดหย่อน

ภาษีการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมพัฒนากำลังคนมากขึ้น อีกทั้งการจัดประชุมโดยเชิญหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ เน้นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด ทิศทางความต้องการในการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนมีตัวอย่างความสำเร็จเชิงประจักษ์ในการทำความร่วมมือ และการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับผู้ที่ทำคุณประโยชน์ที่มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...สิ่งที่จะกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออีกหนึ่งปัจจัย คือ สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังการลงนามความร่วมมือนั้นๆ เช่น การได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานตรงตามที่ต้องการ สามารถวางแผนการรับคนเข้าทำงานในสาขางานที่ขาดแคลนได้ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการฝึกอบรมพนักงานใหม่ ได้รับสิทธิประโยชน์ในการนำค่าใช้จ่ายจากการฝึกอาชีพไปหักลดหย่อนภาษี..." (ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566) และเป็นไปตามแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงใน มนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) ความร่วมมือจะเกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการสรรหาหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีบุคคลที่เหมาะสมและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานบุคคลที่เหมาะสมในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ครอบครองทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดทำนโยบาย เช่น งบประมาณ ความรู้ ข้อมูล ความชำนาญ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุลากร ชื่นตา (2560) การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบความร่วมมือทางการศึกษาในระบบทวิภาคีตามนโยบายภาครัฐ กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานเทคโนโลยีกับสถานประกอบการประเภทศูนย์บริการรถยนต์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจที่มีต่อความร่วมมือทางการศึกษาในระบบทวิภาคีพบว่า แรงจูงใจด้านภาษีและการสนับสนุนของรัฐบาลมาเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนแรงกระตุ้นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือแรงจูงใจด้านการตกลงและการปรึกษาหารือกันภายใต้การตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการที่เข้ามาร่วมมือ พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยวีร์ หนูประกอบ (2561) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการความร่วมมือภาคสาธารณะในการป้องกันอุทกภัย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาคประชาสังคมคือองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารความร่วมมือที่เป็นจุดเด่น คือ มีบุคลากร เครือข่ายที่แน่นแฟ้น มีเครื่องมือที่ทันสมัย จัดตั้งงบประมาณด้วยตนเอง มีระบบการจัดเก็บข้อมูล มีความรู้ มีการบริหารการจัดการ มีงบประมาณของตนเอง จุดอ่อน คือ ไม่มีกำลังคน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลประโยชน์จากความร่วมมือของสถานประกอบการ ได้แก่ สถานประกอบการสามารถวางแผนกำลังคนได้ ได้แรงงานคุณภาพ มีทักษะตรงตามที่ต้องการ ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

2) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing)

แนวทางการวางกรอบความร่วมมือ ดังนี้ 1) การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษา โดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน การดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น โครงการอบรมการขับขี่ปลอดภัย การแข่งขันทักษะต่างๆ เป็นต้น 2) การพัฒนาหลักสูตร ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ 2) การพัฒนาครู Up-skill Re-skill และ New-skill และเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 3) การพัฒนาผู้เรียน โดยการฝึกอบรวมการฝึกงาน และการฝึกอาชีพ เพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานจริง เกิดการพัฒนาทักษะที่ได้จากการลงมือปฏิบัติและประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานจริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะจบออกไปทำงาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกัน

และแก้ปัญหาในการทำงานได้ และ4) การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อการจัดการอาชีวศึกษา หน่วยงานภาคีเครือข่าย ความร่วมมือสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ มอบให้กับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้มีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า "...โดยทั่วไปมักจะวางกรอบความร่วมมือในด้านพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะ และสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษา และด้านพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566) และเป็นไปตามแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงในมนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) ขั้นตอนที่ 2 การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) เป็นการสร้างให้เกิดกรอบความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน จุดมุ่งหมายในภาพรวมของการสร้างความร่วมมือ คือ การวางแผนยุทธศาสตร์จากผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายความร่วมมือนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ พงษ์โพธิ์กุล (2561) การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความรู้ ทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาให้กับครูนิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการ นักศึกษาได้รับการฝึกประสบการณ์อาชีพที่ตรงกับสาขาที่เรียน แผนการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีคืออย่างชัดเจน มีหน่วยงานทวิภาคีที่อยู่ภายใต้การบริหารของสถาบันการจัดการความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ครอบคลุมกับสาขาวิชาและปริมาณที่นักศึกษาต้องการฝึกประสบการณ์อาชีพ ดำเนินการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันท์เพ็ญ หรดี (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สอน ครูต้องได้รับการยกระดับคุณภาพทั้งระบบและต่อเนื่อง การพัฒนาวิชาชีพผู้สอน มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษาและฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการหรือหน่วยงาน เน้นการเรียนที่มีการเตรียมพร้อมทางวิชาการ การเตรียมความพร้อมทางทักษะอาชีพ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการเรียนรู้งานกับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรได้แก่ กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยยึดตามความต้องการของสถานประกอบการ กำหนดสมรรถนะรายวิชาโดยปรับปรุงวิชาเดิมหรือพัฒนารายวิชาใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการสถานประกอบการ ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนในสถานประกอบการ

3) การระดมความร่วมมือ (Mobilization)

การระดมความร่วมมือ เพื่อที่จะนำมาซึ่งการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การจัดประชุม เพื่อวางแผนการกำหนดกรอบนโยบายร่วมกัน และการระดมทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน เงินทุน ตลอดจนบุคลากรในการทำงานร่วมกัน
- 2) ระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การลงนามความร่วมมือด้านยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น
- 3) การจัดงานมหกรรมด้านการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา เช่น งานมหกรรมแข่งขันหุ่นยนต์ งานมหกรรมสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสถานที่นัดพบด้านการศึกษาที่จะก่อให้เกิดการร่วมกันพัฒนาการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาให้กับสถานประกอบการและหน่วยงานอื่นๆ
- 4) การกำหนดโครงการหรือนโยบายการทำงานร่วมกันแบบเป็นหุ้นส่วนที่ทั้งสองฝ่ายต้องมาร่วมกันคิด เพื่อสร้างกลไกการทำงานที่ทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกันและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า "...การระดมความร่วมมือในเรื่องการใช้ทรัพยากรบุคคลร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ทำความร่วมมือ การระดมด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน การระดมเรื่องเงินทุน การบริหารจัดการต่างๆ..." (ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์

ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงใน มนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) ขั้นตอนที่ 3 การระดมความร่วมมือ (Mobilization) เป็นการดำเนินงานให้บรรลุถึงข้อตกลงและเกิดการปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนทั้งจากคนภายนอกและภายในเครือข่ายความร่วมมือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข พามิ (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยการอาชีพ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า สถานประกอบการให้ความร่วมมือในด้านบุคลากร วัสดุสำหรับฝึก เทคโนโลยี การพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพ และทักษะที่จำเป็นในการทำงานเป็นอย่างดี หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ร่วมการทดสอบสมรรถนะอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด มีนโยบายให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต ออกแมน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ผลการวิจัยพบว่า การร่วมรับประโยชน์จากความร่วมมือ อาทิ สถานประกอบการมีบุคลากรที่เป็นพนักงานฝึกหัดเข้าฝึกปฏิบัติการในการบริการอย่างเพียงพอตามความต้องการ ผู้เรียนมีงานทำหลังจบการศึกษา สถานศึกษาได้พัฒนาครูโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในรูปแบบการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมในสถานประกอบการ สถานศึกษาและสถานประกอบการมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถทำงานร่วมกันและให้ความช่วยเหลือกันได้อย่างเข้มแข็ง

4) การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing)

ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะใช้บันทึกความเข้าใจ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในการลงนามความร่วมมือ ซึ่งแนวทางการพัฒนาได้แก่ ควรมีรูปแบบและแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ข้อตกลงความร่วมมือควรทำให้ครอบคลุมทุกภารกิจของทั้งสองหน่วยงานหรือทุกหน่วยงานที่ทำความร่วมมือกัน โดยคำนึงถึงความร่วมมือที่เกิดประโยชน์สูงสุดของทุกฝ่าย ทำความร่วมมือแบบเครือข่ายภายใต้โครงสร้างคณะทำงานร่วมกันไม่มีการแบ่งแยกภาคส่วน ฟังพาดำและเชื่อมโยงการทำงานซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งกำหนดตัวผู้ประสานงานแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน อีกทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ ให้เป็นข้อมูลความร่วมมือที่พร้อมใช้งานได้ทันที มีการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมืออย่างยั่งยืน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...ในการทำข้อตกลงความร่วมมือควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของที่ทุกฝ่ายจะได้รับ และทำความร่วมมือแบบเครือข่ายภายใต้โครงสร้างคณะทำงานร่วมกัน ไม่มีการแบ่งแยกภาคส่วน ฟังพาดำและเชื่อมโยงการทำงานซึ่งกันและกัน..." (ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566) และเป็นไปตามแนวคิดกระบวนการความร่วมมือของ Robert Agranoff และ Michael McGuire (อ้างถึงใน มนตรี นุ่มนาม, 2555, หน้า 48) ขั้นตอนที่ 4 การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่สร้างความไว้วางใจและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต ออกแมน (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ผลการวิจัยพบว่า การร่วมกันวางแผนความร่วมมือ อาทิ สถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมมือกันแบบหุ้นส่วนที่ทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งด้านการวางแผน การดำเนินการ การรับประโยชน์ และการติดตามผล สถานศึกษากับสถานประกอบการมีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน เพื่อให้เป็นพันธะสัญญาที่ทั้งสองฝ่ายใช้เป็นแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเดช รอดจินดา (2560)

ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย การสื่อสาร การวัดและประเมินผล และการวิจัยคุณภาพการศึกษา

2. ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

1. กระบวนการทำงานของหน่วยงานราชการที่มีความซับซ้อน ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานนาน ทำให้การทำงานร่วมกับหน่วยภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ เกิดความล่าช้า ตลอดจนขาดการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...การทำงานของหน่วยงานราชการมีกระบวนการซับซ้อนหลายขั้นตอนและใช้เวลานาน ทำให้การทำงานร่วมกับหน่วยงานเอกชนเกิดความล่าช้า..." (ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566)

2. การประสานงาน ภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน มีความล่าช้า ขาดการสื่อสารที่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้ประสานงาน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานทำให้ขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวัช แยมโสภี (2563) ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการสร้างเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในด้านรูปแบบของการร่วมมือ คือ การประสานความร่วมมือขาดการสื่อสารที่ชัดเจน และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า "...การเปลี่ยนแปลงของบุคลากร การสับเปลี่ยนตำแหน่ง การโอนย้าย ทำให้เกิดปัญหาบุคลากรขาดความเข้าใจในงานและขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาครัฐ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 26 มิถุนายน 2566)

3. ระบบฐานข้อมูลความร่วมมือยังไม่สมบูรณ์ และมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ทำให้การค้นหาข้อมูลความร่วมมือนั้นยาก และทำให้การขับเคลื่อนความร่วมมือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6 กล่าวว่า "...ระบบฐานข้อมูลความร่วมมือยังไม่สามารถใช้ได้ ทำให้การรวบรวมข้อมูลความร่วมมือนั้นยาก และมีความซ้ำซ้อนกันของข้อมูล และข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน..." (ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไป, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 22 มิถุนายน 2566)

4. นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรขององค์กรได้ เช่น งบประมาณ เวลา กำลังคน และทรัพยากรอื่น ๆ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า "...นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง และทำให้สูญเสียงบประมาณ เวลา กำลังคน..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาครัฐ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 26 มิถุนายน 2566)

5. ผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของภาคีเครือข่ายได้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า "...ผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของภาคีเครือข่ายได้..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566)

6. จำนวนนักเรียน นักศึกษาลดลง ไม่สามารถผลิตผู้เรียนได้เพียงพอต่อความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า "...จำนวนนักเรียน นักศึกษาลดลง ทำให้ไม่สามารถผลิตผู้เรียนได้เพียงพอกับความความต้องการของสถานประกอบการ..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566)

7. สถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เช่น การจัดทำแผนการฝึกอาชีพ การวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียนที่เรียนระบบทวิภาคีได้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า "...สถานประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เช่น การจัดทำแผนการฝึก การวัดและประเมินผล..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566)

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

1. ปรับลดกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนเกินความจำเป็น ให้การทำงานมีความยืดหยุ่นสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และจัดทำคู่มือแนวทางความร่วมมือ เพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน และมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมสรุปรายงานผล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...ปรับลดกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนเกินความจำเป็น ให้มีความยืดหยุ่น และสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว..." (ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566) และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า "...จัดทำคู่มือแนวทางความร่วมมือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานความร่วมมืออยู่เสมอ..." (ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566)

2. การกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่มีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานแทนกันได้ เพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร ตลอดจนส่งเสริมทีมผู้ปฏิบัติงานให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...กำหนดคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน กำหนดอำนาจหน้าที่การประสานงานในรายบุคคลทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ..." (ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา การถาง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการสร้างความร่วมมือของกลุ่มงาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการศึกษาพบว่า การสร้างพันธสัญญาสู่เป้าหมายร่วมกัน โดยบุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบและนโยบายของหน่วยงาน การระดมทรัพยากร สนับสนุนหรือดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จร่วมกัน วิเคราะห์ภารกิจ อำนาจหน้าที่ในปัจจุบันขององค์กร แล้วกำหนดความคาดหวังในอนาคต บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของหน่วยงาน

3. พัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ ให้ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกัน สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน มีฐานข้อมูลความร่วมมือกับสถานประกอบการในทุกระดับ เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า "...พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกันกับหน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลความร่วมมือกับสถานประกอบการในทุกระดับ..." (ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบความร่วมมือ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566)

4. นโยบายต้องมีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงจนทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงาน การปฏิบัติงาน เพื่อการสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจและมีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน นำมาซึ่งการทำงานมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า "...นโยบายต้องมีความชัดเจน มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยจนทำให้มีผลเสียต่อการทำงาน เพื่อการสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจและมองไปที่ภาพใหญ่ภาพเดียวกัน..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาครัฐ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 26 มิถุนายน 2566)

5. การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ความร่วมมือ หากผู้บริหารติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของภาคีเครือข่ายได้ ควรพิจารณาให้ผู้บริหารท่านอื่นเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวแทน โดยประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้ทราบถึงสาเหตุความจำเป็นดังกล่าว สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า "...พิจารณาให้ผู้บริหารท่านอื่นเข้าร่วมแทนโดยประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้ทราบถึงสาเหตุความจำเป็น..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566)

6. เพิ่มจำนวนผู้เรียนโดยการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ความก้าวหน้าในการเรียนอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนพ่อแม่และผู้ปกครอง เห็นว่าการจบทางด้านอาชีวศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน จบแล้วมีงานทำ ชี้ให้เห็นโอกาสในการสร้างรายได้ของผู้ที่เรียนจบอาชีวศึกษา ความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า "...ควรมีการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ความก้าวหน้าในการเรียนอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน พ่อแม่และผู้ปกครอง เห็นว่าการจบการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566)

7. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรผู้ประสานงานควรให้ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการได้รับทราบ ถึงกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้ชัดเจน ตลอดจนตอบข้อซักถามของสถานประกอบการได้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า "...เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้ประสานงานควรให้ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการให้ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้ชัดเจน และสามารถตอบข้อคำถามข้อสงสัยของสถานประกอบการได้..." (ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน, 2566, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ และจัดทำคู่มือหรือหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. พัฒนาระบบการทำงานให้เป็นระบบ มีความถูกต้อง รวดเร็ว ยืดหยุ่น การประสานงานที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันและถูกต้อง และง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล
4. สรรหาสถานประกอบการที่มีความต้องการรับนักศึกษาเข้าทำงานทันที เมื่อสำเร็จการศึกษา
5. ถอดบทเรียนความสำเร็จในด้านความร่วมมือกับภาคประกอบการในทุกคู่ความร่วมมือ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงาน
6. เสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาทุกระดับ
7. มีระบบการกำกับติดตาม ประเมินผลภายหลังการทำความร่วมมือ
8. มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม สำหรับการสนับสนุนภารกิจความร่วมมือของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในกระบวนการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการอาชีวศึกษา การพัฒนาครู และการพัฒนาผู้เรียน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับหน่วยงานที่ทำความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ พงษ์ไพฑูริกุล. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม 4.0. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จันทร์เพ็ญ หรดี. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ทางสังคมศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์. (2564). รูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชลธิชา การถาง. (2560). การพัฒนาแนวทางการสร้างความร่วมมือของกลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
- ทองสุข พามี. (2565). การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาช่างยนต์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยการอาชีพ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัณฑิต ออกแมน. (2560). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุลากร ชื่นตา. (2560). การออกแบบความร่วมมือทางการศึกษาในระบบทวิภาคีตามนโยบายภาครัฐ : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีฐานเทคโนโลยี กับ สถานประกอบการประเภทศูนย์บริการรถยนต์. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปุกยวีร์ หนูประกอบ. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการความร่วมมือภาคสาธารณะในการป้องกันอุทกภัยอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- มนตรี นุ่มนาม. (2555). *เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรมโครงการประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางขลัง จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาดุขฎิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิวัช แยมโสภี. (2563). *ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการสร้างเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬา จังหวัดสุพรรณบุรี*. ดุขฎิบัณฑิตหลักสูตรปริญญาปริญญาดุขฎิบัณฑิต (การเมือง), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566,
จาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf
- สุรเดช รอดจินดา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคเหนือตอนบน*. ดุขฎิบัณฑิตหลักสูตรปริญญาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- คนที่ 1 ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือ. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มิถุนายน 2566
- คนที่ 2 ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาครัฐ. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 26 มิถุนายน 2566
- คนที่ 3 ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือภาคเอกชน. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มิถุนายน 2566
- คนที่ 4 ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566
- คนที่ 5 ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบความร่วมมือ. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 23 มิถุนายน 2566
- คนที่ 6 ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไป. (2566), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 22 มิถุนายน 2566